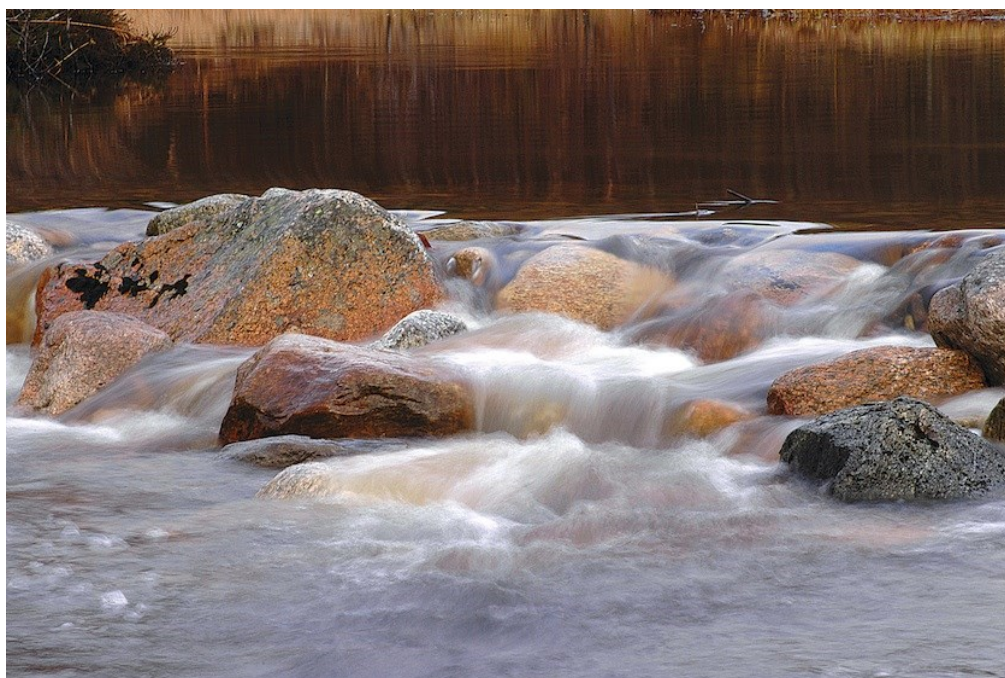

Temaplan for opprydding i spredt avløp i Narvik kommune 2017-2027

Oktober 2016
Narvik kommune

NARVIK
KOMMUNE

Innholdsfortegnelse:

Innledning	2
Mål og hesikt	2
Prosess	2
Planforankring	3
Gjennomføring av planen	3
Fakta grunnlag	3
Vannforskriften	4
Antall spredt avløp anlegg i kommunen	4
Kommunens virkemidler for oppryddingen	4
Krav til utslippstillatelse – kommunen er forurensningsmyndighet	4
Tilsyn med avløp og gebyrer for tilsyn	6
Overvåkningsprogram	6
Gjennomføringsplan	7
Hyttefelt	7
Involvering og informasjon	8
Tiltaksliste	9

Innledning

En av de vesentligste forurensningskildene i Narvik kommune kommer fra spredt avløp. Med spredt avløp menes utslipp av avløpsvann fra mindre avløpsanlegg. Mange slike avløp i kommunen er ikke opprustet til dagens krav til standard. Avrenning fra disse er svært uheldig da det blant annet kan gi smitte til omgivelsene. Dette kan være bakterier i avrenningene som kan infisere nærliggende drikkekilder, og i verste fall kan åpne anlegg virke som feller for barn og dyr. Kommunen er ifølge forurensningsforskriften forurensnings- og tilsynsmyndighet for spredt avløp og er også gjennom vannforskriften pliktig til å rydde opp i og stoppe eventuell forurensning som påvirker vannforekomster. Denne temaplanen viser hvordan oppryddingen av spredt avløp skal gjennomføres i Narvik kommune. Planen omtaler hvilke prioriteringer som skal vektlegges i forhold til rekkefølgen av de ulike områdene det skal ryddes opp i. Den påpeker også at det skal utarbeides en informasjonstrategi til publikum. Det gis også en oversikt av kommunens virkemidler for oppryddingen, og tidsplan for total gjennomføring. For å dokumentere at tiltakene for det arbeidet som omfatter vannforekomstene har effekt, skal det også utvikles et overvåkningsprogram i tråd med kravene i vannforskriften.

EUs Rammedirektiv for vann (Vanndirektivet) fra 2000, krever at tilstanden i overflatevann og grunnvann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene minst skal ha god økologisk og god kjemisk tilstand innen utgangen av 2021. Tiltak for å oppnå målsetningen skal være utført innen utgangen av 2018.

For å få til en ryddig og effektiv gjennomgang av oppryddingsprosjektet, både for kommunen og den enkelte berørte er det viktig at kommunen gir god informasjon ut til publikum. Dette innebærer blant annet informasjon om lover og forskrifter som regulerer oppryddingsarbeidet. I tillegg er det viktig med god informasjon og veiledning i forbindelse med søknadsprosessen for etablering eller opprustning av avløpsløsningene.

Handlingsplanen omfatter utslipp fra både boliger, hytter, bedrifter og lignende virksomheter.

Mål og hensikt

Narvik kommune har vedtatt å gjennomføre en opprydding i alle avløp som ikke er tilkoblet det kommunale avløpsnett. Hensikten med oppryddingen er å forhindre og stoppe forurensning fra avløp som er defekte, mangler utslippstillatelse og/eller ikke innfrir dagens krav til standard. Hovedmålet er å nå en god kjemisk og økologisk tilstand i alle vannforekomster. For å nå dette målet er ett av tiltakene at det ryddes opp i spredt avløp som erfaringsmessig er en stor forurensningskilde også for vannforekomster. Hensikten med oppryddingen er å forhindre og stoppe forurensning fra avløp som er defekte, mangler utslippstillatelse og/eller ikke innfrir dagens krav til standard. Det er videre et mål for kommunen at det etableres rutiner, forskrifter og planer som gjør oppryddingsarbeidet mulig å gjennomføre.

Prosess

Areal- og samfunnsutvikling har hatt ansvar for utarbeidelse av planen i henhold til vedtak om planstrategi. Enheten har hatt et samarbeid med Narvik Vann under utviklingen av temaplanen. Planen har vært sendt til uttalelse til Fylkesmannen, Nordland fylkeskommune, Ofoten vannområde, Narvik Havn, Mattilsynet, Ofoten regionråd, omkringliggende kommuner, Narvik Vann KF, samt andre relevante enheter i Narvik kommune.

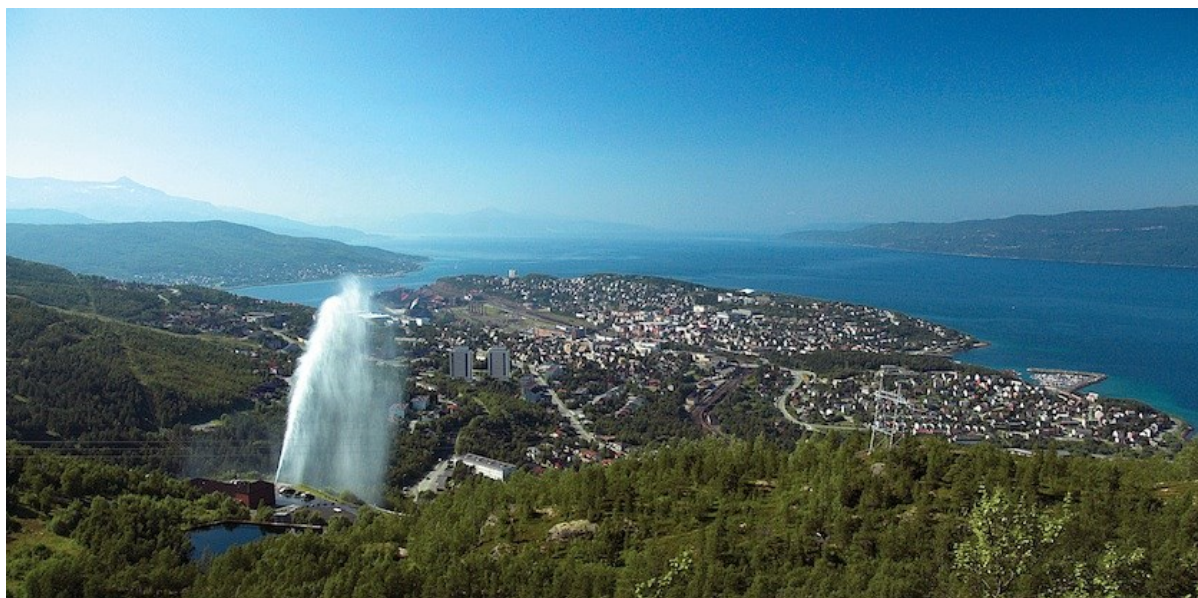
Planforankring

Temaplanen *Opprydding i spredt avløp Narvik kommune - 2017-2027* er forankret og prioritert i *Kommunens planstrategi 2016-2019*, og i *Kommunedelplanen for Klima, energi og miljø 2015-2026*, *Hovedplan avløp 2011-2020* og *Revidert hovedplan avløp 2015-2020*.

I kommunedelplanen Klima, energi og miljø står det følgende: *Fritidshus, hytter og boliger som ligger utenfor kommunalt utbygd avløpsnett har egen utslippstillatelse gitt av kommunen. Krav til hvilken løsning som skal velges har i de senere årene blitt strengere. I tillegg setter vannforskriften strenge miljømål dersom resipienten (der kloakken slippes ut) har forringet status. Narvik kommune vil gjennom omfattende arbeid gjennomgå disse avløpene i hele kommunen slik at eventuell uønsket forurensning stopper opp.*

Gjennomføring av planen

Planen iverksettes i 2017. Det første året brukes til å få vedtatt en lokal forskrift for sårbare resipienter, få på plass rutiner, lage en prioriteringsliste og utarbeide en informasjonsstrategi. Fra 2018 vil man starte arbeidet med selve oppryddingen. Det er usikkert hvor lang tid oppryddingen vil ta, men det er ønskelig å se arbeidet i sammenheng med planperiodene til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan-Mayen. Endelig mål for ferdigstilling av opprydding er 2027.

Faktagrunnlag

På midten av 1990-tallet ble det gjort en kartlegging av separate avløpsanlegg i Narvik kommune. For den planlagte oppryddingen i 2017 - 2027 vil kommunen bruke rapporten fra 1997 som et faktagrunnlag. I tillegg hensyntas resipientundersøkelser fra 1992 og frem til i dag. Temaplanen har også inkludert pågående og fremtidig arbeid og planer utført av Narvik Vann KF. Narvik Vann KF har også god oversikt over alle septiktanker som er operativ i kommunen. Denne oversikten vil være sentral i oppryddingsarbeidet.

Vannforskriften

Gjennom vannforskriften har kommunen et krav om å rydde opp i de vannforekomstene som ikke har tilfredsstillende status innen 2021. I Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan-Mayen (2016 - 2021) har Narvik kommune noen tiltak som kommunen er tiltaksmyndighet for. Likevel er det stor usikkerhet om hvordan miljøtilstanden faktisk er i de mange vannforekomstene. Store deler av arbeidet må derfor ses i sammenheng med en problemkartlegging.

Det er krav i vannforskriften om at tiltak for å bedre vannforekomstene må være igangsatt innen 2018, og at tiltakene skal ha bidratt til forbedret status (til «god økologisk status») i vannforekomstene innen 2021. Gjennom temaplanen for opprydding i spredt avløp 2017 - 2027 imøtekommer Narvik kommune de kravene som settes til kommunen i Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan-Mayen (2016 - 2021).

Antall spredt avløp anlegg i kommunen

Rapport vedrørende spredt avløp fra 1997 viser at det den gang eksisterte 930 godkjente og ikke godkjente enkeltutslipp fordelt på tett og spredt bebyggelse i kommunen. Tabellen nedenfor viser et sammendrag av de viktigste opplysningene etter kartleggingen. Av de 930 enkeltutslippene var det bare 143 anlegg som hadde utslippstillatelse, og det var kun 206 av husstander som hadde tilfredsstillende anlegg etter dengangs krav (se tab. 1 nedenfor). Data innhentet fra Narvik Vann KF høsten 2016 viser at det er 903 anlegg som per dags dato tømmes for septik i kommunen. Det antas at det fortsatt fins et stort antall utslipp som ikke har utslippstillatelse fra kommunen.

Tabell 1: Tall fra rapporten i 1997. Kartleggingen viste følgende resultater:

	Eneboliger + forr.bygg	Fritidsboliger + ukjent	Utslipps- tillatelser	Tilfredsstillende anlegg (krav 1997)	Ikke tilfredsstillende anlegg	Manglende opplysninger
Sum	513	417	143	206	303	421

Regelverket rundt krav til utslippstillatelse har endret seg betraktelig siden 1997. Dengang var det vanlig å sette krav til type anlegg i utslippstillatelsen. I dag har man gått over til et såkalt funksjonskrav der det heller settes krav til graden av rensing. Det forventes at antall «ikke tilfredsstillende anlegg» derfor vil være noe høyere i dag sammenlignet med 1997.

Kommunens virkemidler for oppryddingen

Krav til utslippstillatelse – kommunen er forurensningsmyndighet

Det er krav til utslippstillatelse for etablering av privat avløpsanlegg. Krav til utslippstillatelse er satt i Forurensningsloven § 11: *Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning*. Videre gir Forurensningsforskriften, kap 12 (*Krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende*) spesifikke krav i forhold til dimensjoner, rensegrad, etc. Kommunen er forurensningsmyndighet for utslippstillatelse fra bolighus, hytter, turistbedrifter og lignende virksomhet med utslipp mindre enn 50 pe.

Når det gjelder eldre utslipp, etablert før den første forskriften trådte i kraft 15.05.1972, er disse å anse som lovlige. Kommunen kan likevel i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at slike utslipp er ulovlige etter en fastsatt frist. Når det gjelder eiendommer med utslippstillatelse kan kommunen i medhold av forurensningsloven § 18 oppheve eller endre vilkår i tillatelse og om nødvendig kalle tillatelse tilbake

Kommunen tar gebyr for utstedelse av en utslippstillatelse, og ved evt utstedelse av ny utslippstillatelse.

Det finnes i dag ikke offentlig tilskuddsordninger for denne typen private investeringer. Den enkelte anleggseier må derfor påregne å dekke alle kostnadene knyttet til oppgradering av avløpsforholdet på eiendommen.

Når kommunen har hjemmel etter forurensningsregelverket enten direkte gjennom lov, gjennom forskrift eller delegeringsvedtak, har kommunen også myndighet etter følgende paragrafer i forurensningsloven:

- hjemmel til å gi pålegg om tiltak for å unngå forurensning etter forurensningsloven § 7 fjerde ledd, om plikt å unngå forurensning. Pålegg etter § 7 kan benyttes i tilfeller hvor kommunen oppdager utslipp som må stanses raskt.
- myndighet til å endre og omgjøre tillatelser, § 18. Kommunen kan endre eller trekke tilbake en eksisterende tillatelse, dersom vilkårene til § 18 er innfridd.
- myndighet til å kreve opplysninger, § 49 om opplysningsplikt. Kommunen kan kreve opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av kommunens ansvarsområde i avløpssektoren. Etter § 49 kan kommunen kun kreve opplysninger som forurenser allerede har.
- myndighet til å foreta gransking, § 50 om rett til gransking. Kommunen kan gjennomføre undersøkelser for å sikre at lover, forskrifter og tillatelser innen sitt myndighetsområde følges. Kommunen har krav på uhindret adgang til eiendom der forurensning kan eller har oppstått. Generelle regler om framgangsmåten ved gransking fremgår av forvaltningslovens § 15 om framgangsmåten ved gransking og lignende.
- myndighet til å gi pålegg om undersøkelser, forurensningsloven § 51 om pålegg om undersøkelse. Dersom kommunen har behov for mer informasjon enn den ansvarlige for avløpsanlegget allerede har, kan kommunen pålegge undersøkelser. Formålet med de undersøkelsene som pålegges må være et eller flere av følgende alternativer:
  - 1) fastslå i hvilken grad noen fører til eller kan føre til forurensning
  - 2) kartlegge årsaken til eller virkningen av inntrådt forurensning

- 3) kartlegge hvordan forurensningen kan motvirkes
- myndighet til å fremme krav om gjenopprettingserstatning til allmennheten, forurensningsloven § 58 om gjenopprettingserstatning til allmennheten ved skade som rammer utøvelse av allemannsretter utenfor næring med videre. Når forurensningsskaden er begrenset til kommunen, kan kommunen fremme krav om gjenopprettelseerstatning ved skade som rammer utøvelse av allemannsretten utenfor næring med videre, jmfør 2. ledd.
  - myndighet til å fastsette og frafalle vedtak om tvangsmulkt, forurensningsloven § 73 om tvangsmulkt ved forhold i strid med loven tvangsmulkt er et økonomisk virkemiddel for å stanse eller unngå ulovlig forurensning.
  - myndighet til selv å iverksette tiltak som ikke blir utført med hjemmel i forurensningsloven § 74 om umiddelbar gjennomføring ved forurensningsmyndigheten, etter pålegg fra kommunen i medhold av § 7 fjerde ledd, om plikt til å unngå forurensning. Hvis den som har fått et pålegg av kommunen etter § 7 ikke iverksetter pålagte tiltak, kan kommunen selv iverksette tiltakene. Kommunen har også mulighet til å gjennomføre tiltakene dersom tiltakene ikke utføres raskt nok.
  - myndighet til å benytte annen manns eiendom for å bekjempe forurensning, § 75 om bruk av annen manns eiendom for å bekjempe forurensning og avfallsproblemer og vederlag for bistand
  - myndighet til å begjære påtale, jmfør § 78 tredje ledd, om straffansvar for forurensning. Dersom en overtredelse som er meldt til politiet bare har ført til ubetydelig fare for forurensning, må kommunen begjære påtale for at politiet skal kunne gå videre med saken med tanke på straff.
  - myndighet etter plan- og bygningsloven § 27-2 til å pålegge tilknytning til offentlig avløpsledning.

Tilsyn med avløp og gebyrer for tilsyn

Kommunen skal føre systematisk kontroll med at tillatelser til utslipp og påslipp overholdes. Hjemler for kommunens tilsynsmyndighet finnes i forurensningsforskriften. I henhold til forurensningslovens § 48 om forurensningsmyndighetens oppgaver, har ikke kommunen bare rett til å drive tilsyn, den har også en plikt til å gjøre det. Gjennom internasjonale forpliktelser, som vannforskriften, blir kommunens forpliktelse til å drive tilsyn viktig for å kunne oppfylle Norges plikter til å registrere, kartlegge og klassifisere miljøtilstanden i vannforekomster. Kommunen kan finansiere arbeidet med tilsyn gjennom en lokal forskrift for kontroll- og saksbehandlingsgebyrer. Forskriften skal være hjemlet i forurensningsforskriftens § 11-4 om kommunale saksbehandlings- og kontrollgebyrer innen avløp.

Overvåkningsprogram

Vannforskriften setter krav til at vannforekomster med dårligere status enn «god økologisk status» skal ha et overvåkningsprogram etter at det er satt inn tiltak i vannforekomsten. Hensikten med overvåkningsprogrammet er å vise om tiltak(ene) bidrar til å øke kvaliteten i vannforekomsten slik at «god økologisk status» oppnås innen 2021. Overvåkningsprogrammet skal finansieres etter prinsippet i forurensningsforskriften der det heter at *forurenser betaler*. Kommunen vil utarbeide et forslag til overvåkningsprogram i tråd med

føringer som ligger til vannforskriftsarbeidet. Resultatene som foreligger etter at Temaplan for spredt avløp 2017-2027 er gjennomført vil være sentrale for utarbeidelse av overvåkningsprogrammet.

Gjennomføringsplan

Kommunens oppryddingsarbeid for spredt avløp vil være et omfattende og lenge pågående prosjekt. Det er derfor hensiktsmessig å dele kommunen inn i ulike geografiske områder der man fokuserer på enkelte områder i gangen. Kommunen deles inn i ni geografiske områder på lik linje med kartleggingen i 1997:

- Ofotfjorden I
- Skjomendalen
- Håkvikdalen
- Rombaken sør
- Herjangsfjorden
- Skjomen
- Ofotfjorden II
- Beisfjord
- Rombaken nord

De ni områdene legges i en prioritert rekkefølge der det tas utgangspunkt i allerede dokumentert kunnskap om områdene etter følgende kriterier:

- anlegg som ligger i nærhet til sårbar resipient
- anlegg som ikke har utslippstillatelse
- anlegg som ikke tilfredsstiller kravene i forurensningsforskriften

Kommunen vil starte oppryddingsarbeidet i de områder som utpreger seg mest etter disse kriteriene.

Hyttefelt

Narvik kommune har flere store hyttefelt som ikke var inkludert i kartleggingen av 1997. Disse hyttefeltene skal inngå i oppryddingen av spredt avløp på lik linje med resten av kommunen. I mange tilfeller er krav til utslipp tatt med i reguleringsplanen for hvert hyttefelt. Dersom disse kravene ikke innfrir dagens krav til standard, og dersom det er mistanke om at nærliggende resipienter ikke tåler belastningen må anleggene til utslippene opprustes.

Narvik kommune har gjort en kartlegging av noen av vannforekomstene på Bjørnfjell sommeren 2016. Resultatene viste at forekomstene var svært næringsfattig. Dette innebærer av forvaltningen av dette området må hensynta dette i evt fremtidige reguleringsplaner og bruk av området slik at kravene etter vannforskriften innfris.

Noen eksempler vedrørende hyttefelt:

1. Rombaksbotten - Bjørnfjell:

I reguleringsbestemmelsene til reguleringsplanen for Rombaksbotten - Bjørnfjell fra 1996 er det krav om etablering av utedo eller biologisk do. Kommunen har gjentatte ganger mottatt klager vedrørende lukt og oppvekst av alger i noen av de små innsjøene på Bjørnfjell. Det er usikkert om dette skyldes belastning fra utedo eller algeoppblomstring pga varme somre, eller en kombinasjon av begge. Det bør vurderes om det bør utarbeides en lokal forskrift som vil sette strengere krav til det regulerte området.

2. Herjangsfjellet:

På Herjangsfjellet er det etablerte flere hyttefelt med egne reguleringsbestemmelser:

Hyttefelt Tittibo

Godkjennelse omfatter ikke utslippstillatelse etter forurensningsloven av 13. mars 1981.

Hyttefelt Bakkejord

Løsning for avløp/toalett ikke omtalt.

Hyttefelt Slagåsen

Privet skal løses ved installering av biologiske løsninger.

Hyttefelt ytre Galtneset

Det skal nyttes en form for formoldningsklosett tilknyttet hyttene.

Hyttefelt indre Galtneset

Det skal nyttes en form for formoldningsklosett tilknyttet hyttene.

Involvering og informasjon

Mange husstander og en god del hytteeiere vil bli berørt av oppryddingsaksjonen. Investering og/eller opprusting av enkeltutslipp er for de fleste en stor investering. Det vil derfor bli nødvendig å etablere en egen informasjon- og kommunikasjonsstrategi.

Strategien bør fokusere på hvorfor det er nødvendig med tiltak. Utfordringene i resipientene bør beskrives, og det bør forklares hvorfor det er nødvendig å redusere utslipp fra avløpsanleggene. Det blir også viktig å omtale hva kommunen gjør for å redusere utslipp fra de kommunale avløpsanleggene (overløp). Det er også viktig å informere om de fordeler som oppryddingen gir for den enkelte, for eksempel at den øker verdien på eiendommen.

I tillegg er det selvsagt også viktig å gi god veiledning av mer praktisk art. Blant annet bør det gis informasjon om kommunens eget regelverk, aktuelle renseløsninger og hvor en kan få svar på spørsmål.

Narvik kommune vil informere bredt og godt samt ha god dialog med innbyggere som vil få pålegg om opprusting og/eller søknad om å få utslippstillatelse på allerede etablerte anlegg. Anlegg som evt ligger innenfor et geografisk område der Narvik Vann KF har planer om å bygge ut det kommunale nettet, vil holdes utenfor evt pålegg for opprusting.

Alle spredte avløpsanlegg i kommunen skal i prosjektet koordinatfestes. Koordinatene skal oversendes Areal- og samfunnsutvikling for kartfesting.

Tiltaksliste

Tab 2: oversikt over tiltak i planperioden(*)

Tiltak	Ansvar	Samarbeid	År	Finasering
Utarbeide forskrift for utvalgte sårbare resipienter	Narvik Vann KF	Areal- og samfunnsutvikling	2017	Innenfor egen kostnadsramme
Utarbeide forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll av mindre avløpsanlegg	Narvik Vann KF		2017	Innenfor egen kostnadsramme
Utarbeide geografisk prioriteringsliste	Narvik Vann KF	Areal- og samfunnsutvikling og Ofoten vannområde	2017	Innenfor egen kostnadsramme
Utarbeide informasjonsstrategi	Narvik Vann KF		2017	Innenfor egen kostnadsramme
Oppstart i de tre første geografiske områdene	Narvik Vann KF		2018	Innenfor egen kostnadsramme / gebyrfinansiert
Oppstart i de neste tre geografiske områdene	Narvik Vann KF		2020	Innenfor egen kostnadsramme / gebyrfinansiert
Oppstart i de siste tre geografiske områdene	Narvik Vann KF		2022	Innenfor egen kostnadsramme / gebyrfinansiert
Møte hvert halvår mellom Narvik Vann KF, Areal- og samfunnsutvikling og Ofoten vannområde	Narvik Vann KF		Hele planperioden i mars og september	Innenfor egen kostnadsramme
Orientering til plan- og næringskomiten for statusrapportering	Narvik Vann KF		Årlig i hele planperioden	Innenfor egen kostnadsramme
Kordinatfeste av avløpsanlegg	Narvik Vann KF		I hele planperioden	Innenfor egen kostnadsramme

(*) Planen beskriver et stort arbeid som skal nedlegges i kommunen. Erfaringer fra andre kommuner viser at arbeid med opprydding av spredt avløp ofte tar mye lengre tid enn først planlagt. Det er derfor vanskelig å predikere hvor lang tid denne oppryddingen vil ta. Kommune ser det hensiktsmessig å la planperioden stå da dette sammenfaller med planperioden til vannforskriftsarbeidet. Dersom planen tar lengre tid enn først antatt vil man komme tilbake til justeringer underveis og tiltakslisten kan dermed revideres når det er behov for det.